

delazmožnost. Poleg tega gre za to, da razvijemo živahno politiko za blagor v dvojni smeri, na eni strani za pospešitev pridelovanja in na drugi strani za socialno skrb.

Izkušnje vojne so dokazale, kako čudovito prožno je pridelovanje. In zopet se bo moralo izkazati, ko bo šlo za to, napraviti prehod v bodoče mirovno gospodarstvo in iz mnogostranske vezanosti, ki jo je prinesla vojna s seboj, najti zopet pot v redni razvoj razmer.

Nič manj mi ni na srcu socialna skrb. Vojna je prizadejala ljudski sili težko škodo ter je pričakovati iz enačbe le od smotrene obljudovalne politike. Treba je močnih odredb na širokem polju ljudskega zdravstva. Boj proti ljudskim boleznim, preprečevanje visoke umrljivosti dojenčkov in roko v roki s tem dalekosežni razvoj naše mladinske skrbi, boj proti zanemarjanju dece in času primerni preustroj zastarelega mladostnega kazenskega prava bo Vaša skrb in skrb Moje vlade. Tudi bo treba skrbeti, da se zadosti stanovanjskim potrebam širokih mas, zlasti rodbinam z mnogimi otroci. Enako nujno zahtevajo rešitev. Vam že dolgo dobro znana vprašanja socialnega zavarovanja. Moja vlada bo smatrala za svojo dolžnost, da izpopolni zakon za varstvo delavcev. Posvečala bo posebno pozornost onemu delu našega delavstva, od katerega telesne in duševne zmoglosti je bodočnost naše ljudske sile in našega gospodarskega življenja v prvi vrsti odvisna: ženam in mladostnim delavcem. Tudi srednji stan, ki so ga gospodarske posledice vojne zadele posebno težko, ne sme pogrešati marljive državne skrbi.

Vse prebivalstvo ni samo popolnoma izpolnilo, marveč celo prekosilo pričakovanja, ki jih je smela država v teh težkih časih staviti do njega: to prebivalstvo ne sme v državi doživeti nobenega razočaranja. Gotovo se bo uresničenje takega skrbstva moglo izvršiti le polagoma in z dobrim prevdankom, da ne uniči morda iz najboljših namenov izvršajoča prenapetost gospodarskih temeljev, na katerih se najdvigne zgradba socialnega blagostanja. Samo sodelovanje države in družbe po načrtu more pripraviti duševne in stvarne sile, ki jih zahteva izvedba one velike naloge.

Sklep.

Castita gospoda obeh zbornic državnega zbora! Velik trenutek je to, ki pripelje prvič novega vladarja skupaj z ljudskimi zastopniki. Skupna iskrena ljubezen do domovine, skupna trdna volja služiti domovini do skrajnosti, bodi blagoslov tega trenutka! Naj bi uvedel dobo cvetoče povzdige, dobo moči in ugleda za staroslavno Avstrijo, dobo sreče in blagra za Moje ljubljene narode! V to pomoz! Bog!

Naše žrtve za domovino.

V ogrskem mestu Keszthelyi je v bolnišnici umrl po daljši bolezni, dobljen na bojišču, ogrski Slovenec Ignac Ivko, doma iz Srednje Bistrice. Bil je tih, a vrl sin svojih staršev. Prideljen je bil domobranskim topničarjem.

Pri kraju Szastarka pri Krasniku na Rusko-Poljskem je dne 4. julija 1915 padel 19letni Anton Lesek, doma od Sv. Križa na Murskem polju. Poročilo o njegovi smrti je došlo šele nedavno. Padli je bil vrl sin, ljubljani brat in spoštovan pri vseh, ki so ga poznali. Bodi mu poljska zemljica prav lahka!

Pred nekaj tedni je padel na soški fronti junaške smrti praporščak Jožef Vošinek, doma iz Hošnice pri Slov. Bistrice. Zelo nadarjen, prijazen do vsakega, vedno vesele narave in nad vse priljubljen pri njegovih prijateljih, je moral zapustiti v zgodnji mladosti vse, kar mu je bilo ljubo in drago. Stal je pred durmi dopusta, da vidi po dolgih mesecih spet svoje domače, ki jim je bil ves čas najboljša podpora, največje veselje. Ali usoda je hotela pa drugače. Padla je slana in pobrala spet slovenskega junaka. Slava njegovemu spominu!

Dne 11. maja je bil od granate v glavo zadet črnovojnik Anton Haber, imejatelj male srebrne hrabrostne kolajne. Doma je bil v Gustajnu na Koroškem in v 32. letu svoje starosti. Pokopan je na vojaškem pokopališču v Ravni. Dne 13. maja sta pa padla kot žrtve sovražne granate Volgemut Jožef, doma iz Kicarja pri Ptujju, ter Benedikt Nosak, doma iz Ribnice na Pohorju. Oba sta bila zavedna Slovenca in prijatelja „Slov. Gospodarja.“ Pokopana sta na vojaškem pokopališču P. št. 3.

Velika žalost je zadela Andreja in Katarino Dovar iz Statembrega pri Makolah. Edini sin Jožef Dovar je bil na italijanskem bojišču dne 13. maja od sovražne granate močno ranjen in je takoj na večno zaspal. Bil je star 20 let. Rajnega je vse rado imelo. Dovarjevi hiši, ki je zvesta prijateljica „Slov. Gospodarja“, odkrito sožalje!

Dne 19. maja je daroval svoje mlado življenje za domovino Vincenc Antoljšič, desetnik pri 47. pešpolku, doma od St. Miklavža na Dravskem polju. Junak je bil svoj čas za kuharja, potem pa je dobil srd nad verolomnega Italijana, ter se je javil prostovoljno v vojno vrsto. Boril se je v Vipavski dolini. Ko so njegovi tovariši večinoma bolehalo radi slabega vremena, se je on držal kot jekleni vo-

jak. Ni ga pripognila nobena sila. Dne 19. maja ga je kos železa od sovražne mine zadel tako nesrečno, da je v štirih urah izdahlil svojo blago dušo. Pokojni je bil odlikovan radi hrabrosti s srebrno kolajno II. vrste ter je bil večkrat pohvaljen od svojih predpostavljenih. Čital je zelo rad slovenske časnike, posebno „Slov. Gospodarja.“

Dne 11. maja je prinesel brzobjav žalostno novice, da je posestnik Martin Vučina iz Sovjaka, župnika, Sv. Jurij ob Ščavnici, v bolnišnici v Brnu na Moravskem po kratki in mučni bolezni, spreviden s sv. zakramenti za umirajoče, izdihnil svojo dušo v 34. letu svoje starosti. Rajni je bil priden delavec ter lep vzgled vsem možem. Bil je ranjen na severnem bojišču in ko je ozdravel, je vstopil med boritelje proti Italijanom. Pa Gospod Bog mu je odločil, da se mu ni treba tam dalje bojevati ter mu je poslal smrtno bolezen, v kateri je daleč od svoje domovine našel prostor za svoje zemeljske preostanke. Zapustil je plakajočo ženo in dva majhna otročiča. Bil je zvest naročnik „Slov. Gospodarja.“

Z bojišča se nam piše dne 29. maja: Z žalostnim srcem naznanjamo tužno vest, da smo izgubili dne 25. maja našega nam dragega in nepozabnega tovariša in soborilca Alojzija Grajfoner. Zadel ga je sovražna granata v prsa tako močno, da je v nekaj trenutkih izdahlil svojo hrabro dušo. Bil je vrl slovenski junak, doma od Sv. Martina pri Vurbergu. Boril se je od začetka vojske na ruski fronti in sedaj že čez 18 mesecev proti našemu najhujšemu izdajalskemu sovražniku, Italijanu. Bil je zvest izpolnjevalec svojih vojaških dolžnosti. Bil je zvest cesarju in Avstriji tako dolgo in vdano, da ni položil svoje mlado življenje na oltar domovine v najlepši dobi, v 24. letu. Ostal nam bo v trajnem spominu. Lahka mu bodi kraška zemlja. Franc Roškar, desetnik od Sv. Jurija v Slov. gor.; Fran Gerlič od Sv. Petra pri Mariboru; Janko Ull od Sv. Ilije v Slov. gor.; Jakob Hrastnik, Janez Serceer in Jožef Fažman od Sv. Martina pri Vurbergu; Jakob Vake od Sv. Benedikta v Slov. gor.; Jožef Karner iz Kamnice.

Od Sv. Antona v Slov. gor. se nam piše: Vsled ran, dobljenih na laškem bojišču, je umrl v Ljubljani naš vrl mladenič Pet. Čeh, doma iz Zupetince. Bil je dober in značajan mladenič. Starši so z njim izgubili pridnega sina, naša mladeniška Marijina družba pa vrla družbenika. Teško prizadeti starši in drugi domači naj se tolažijo s tem, da mu bo Marija izprosila v nebesih večni mir in blaženost. — Mesece majnika smo spremili k zadnjemu počitku vsem priljubljenega župljana Ferdinanda Geratič, posestnika v Cogetinceh. Dobil je na bojišču kroglo v glavo in je vsled nasledkov rane, ki je poškodovala možgane, moral v prezgodnji grob. Rajni je bil tihega, plemenitega značaja. Zapušča vdovo, ožaloščene starše, brata č. g. kaplana Ivana Geratič in druge sorodnike. Naj mu bo lahka domača zemljica, katere zvest sin je bil, v nebesih pa naj mu sveti večna luč!

Iz Braunšvejga pri Slivnici se nam poroča žalostna novica, da je edini sin Ivan Ilnik moral dati svoje mlado življenje za domovino v 22. letu svoje starosti. Čez dve leti se je vojskoval na raznih bojiščih, a dne 25. maja t. l. ga je zadel sovražna krogla, kakor tudi lansko leto njegovega brata, 28letnega Boštjana. V najlepši dobi svojega življenja sta morala darovati svoje mlado življenje cesarju, dušo Bogu, sree pa Mariji.

Pretrajljiva in žalostna novica je zadela Šerugajevo družino na Kušerniku pri Sv. Jakobu v Slov. gor. Oče in gospodar je nagle smrti zapustil to nemirno in solzno dolino. Kakor piše č. g. vojni kurat, je dne 14. maja, 53 let star, v vojaški bolnišnici mirno v Gospodu zaspal. Minulo je 5 mesecev, odkar se je poslovil od doma in kakor bi že slutil svojo smrt, je rekel: „Mene ne bo več nazaj.“ Rajni je bil mirnega in tihega značaja, vsem priljubljen in drag znanec.

Umrl je v bolnišnici v Brežicah dne 25. maja Anton Zemljak, doma iz Koprivnice. Poklican je bil leta 1915 v vojake, tam si je nakopal težko in neozdravljivo bolezen na srcu in obistih. Bolehal je nad eno leto ter zadnji čas trpel velike muke, vendar mirno, potrpežljivo in vdano v voljo božjo. Upal je trdno, posebno zadnje dni, da se ozdravi. A bilo je Bogu dopadljivo, v cvetju mladosti še le 20 let staroga poklicati ga iz te solzne doline.

Vsem padlim slovenskim junakom naj sveti večna luč!

Italijansko bojišče.

Deseta italijanska ofenziva je trajala od 13. maja do 1. junija. Ta dan je nastal odmor velikih napadov in sedaj se vršijo le manjši spopadi. Italijanska armada je v 19dnevni bitki izgubila nič manj nego 180.000 mož mrtvih, ranjenih in vjetih, a vspeh za te ogromne žrtve je naravnost malenkosten: gora Kuk in porušena vas Jamlje. Glavno pa je: Italijani kljub svojim ogromnim žrtvam v dosegljivi deseti bitki niso mogli prebiti naše fronte, ki stoji trdno in neomajano. Vzradoščen nad tem vspehom je naš cesar obiskal hrabre soške bojovnike, jim izrekel svojo

zahvalo in priznanje ter je njihovega slavnega voditelja Borooviča odlikoval z najvišjim vojaškim odlikovanjem, s komanderskim križcem vojaškega Marije-Terezijinega reda. — Sedanji odmor v deseti bitki pa še ne pomeni konca ofenzivnih italijanskih nakan. Iz Italije prihajajo poročila, ki pravijo, da se Kadornova armada zopet pripravlja na nove navale, ki bodo baje sedaj predvsem naperjeni na južni del kraške fronte proti Trstu. Tam leži važno hribovje „Grmada“ imenovano. Lahko so se v dosedanji ofenzivi ter se tudi v bodoče bodo na vso moč trudili, da bi z artilerijskim ognjem obvladovali okolico Trsta. Sloveči naš vojskovodja, hrvatski general Boroovič, pa se v zaupanju na božjo pomoč nadeja, da Lah tudi v bodoče ne bo prodrl proti Trstu. Pot mu zastavlja junaška naša armada, med njimi na tisoče slovenskih sinov.

Italijani izgubili 180.000 mož

V 19dnevni deseti soški bitki so Italijani vrgli v boj najmanj 35 svojih divizij, kakor se je dalo zapaziti in določiti v prvih vrstah. Po teh računih, ki jih je sestavil naš generalni štab po natančnih podatkih, je na 40 km široki fronti od Tolmina do morja naskakovala najmanj polovica vse italijanske armade. Mrtvih in ranjenih ima v tej ofenzivi do sedaj italijanska armada najmanj 160.000 mož, vjeli pa smo na d 160.000 mož, tako da znašajo celokupne italijanske izgube v deseti soški bitki krog 180 tisoč mož.

Kaj so Italijani pridobili?

V deseti italijanski ofenzivi so Lah pridobili na primorski fronti samo goro Kuk, ki v vojaškem oziru ni pomenljiva, in vas Jamlje na Krasu. Naša fronta na Primorskem stoji trdno.

Slovenski vojak o deseti ofenzivi.

Ob Soči, 30. maja.

Par razmeroma mirnih dni je preteklo tako, da ni več dvoma, da je končana (ali prekinjena) deseta sovražna ofenziva, ki se je ob hrabrem odporu naših čet izjalovila z groznimi izgubami za sovražnika. Ker je o dnevnem poteku bojev že iz uradnih poročil dovolj znano, hočem omeniti le nekaj podrobnosti, ki jih v časnikih ni bilo najti. Naš spodnještajerski (87.) pešpolk je tudi tokrat pod spretnim vodstvom častno rešil svojo prevažno nalogo. Imel je braniti 2 višini, ki ste bili v uradnem poročilu skoro dnevno imenovani kot cilj ljutih, pa brezvspešnih sovražnih napadov. Da se je sovražnik posluževal vseh mogočih sredstev, da bi prebil naše črto, je samoumljivo, kajti ta naval je presegal vse prejšnje. Kakor so izpovedali vjetniki, je Kadorna iz Sabotina opazoval potek bojev, navduševal vojake, obetal zlate gradove, pošiljal čete za četami, ki pa so bile vselej z ogromnimi izgubami vržene nazaj. Le enkrat se jim je posrečilo za par trenutkov, da so se na Sv. gori vzdržali in si ogledali malo samostan in cerkev, pa samo mimogrede, kajti vrli Slovenci so požrešnim kmažu dopovedali, da jih takrat ni bilo, ko smo cerkev pūvali (zidali) in jih zato še zdaj ni treba. Hočeš nočeš, morali so jo popihati, kar jih je ostalo, nazaj v svoje postojanke, drugi pa so šli „avanti“ proti Trstu in Ljubljani, kakor jim je Salandra napovedal pred dvema letoma, in danes se nahajajo na varnem nekje v avstrijskem zaledju. Tako se izpolnjujejo besede slavnega Gregorčiča, ki sklepa svojo proroksko pesem o Soči:

„In tuje, zemljelačne, vtopi

na dno razpenjenih valov!“

Mnogo pozdravov!

Jožef Lah, Sv. Lenart pri Vel. Ned.

Cesar in cesarica pri hrabrih soških bojovnikih.

V spremstvu zunanjega ministra grofa Černina in načelnika generalnega štaba pl. Arca sta cesar in cesarica dne 1. junija odpotovala na soško fronto. Cesarska dvojica se je dne 2. junija ob 7. uri pripehala v Ljubljano. Odtod se je cesar odpeljal preko Divače v Opčino na fronto, da izrazi svojim junaškim braniteljem ob Soči pohvale in priznanje. Ob začetku potovanja se mu je pridružil hrvatski general Boroovič. Cesar, poln hvaležnosti in priznanja za junaške branitelje ob Soči, je izročil generalu Borooviču najvišje vojaško odlikovanje, komanderski križ vojaškega reda Marije Terezije, ter je zaukazal sledeči razglas:

Moji armadi ob Soči!

Ne morem vsakemu posameznemu od Vas oko v oko osebno izreči svoje zahvale.

Komanderski križec vojaškega reda Marije Terezije, ki sem ga danes pripel na prsa Vašemu izbornemu voditelju, generalnemu polkovniku pl. Borooviču, naj predoči Moje najvišje priznanje ne samo armadnemu poveljniku, marveč naj bo Vam vsem, vodjem in vojakom, dokaz Moje globoke zahvale in ponosnega zadovoljstva.

V najtežji, večdnevni borbi ste odbili dolgo pripravljene, s posebno mogočnimi silami izvršene sov-